

“Dode dieren horen bij de natuur”

— Lotty Nijhuis (journalist)

Michiel van der Weide, Vereniging Natuurmonumenten

Ger Verwoerd, boswachter Geldersch Landschap en Kasteelen

“Tijdens een excursie naar kadavers wint na wat uitleg de fascinatie het meestal van de walging”

Er gaan miljoenen dieren dood, maar grote dode dieren zijn een stuk zeldzamer. De aanwezigheid van kadavers van grote wilde dieren is zeker een aanwinst in de Nederlandse natuur. Net zoals dikke dode bomen in het bos. Het zijn eilanden van biodiversiteit. Het trekt specialisten onder de kevers, vliegen, paddenstoelen en raven. Opportunisten als buizerds, dassen en nog veel meer andere soorten weten ook raad met een kadaver. Het is boeiend om te zien dat alles gebruikt wordt, tot aan de botten en haren toe. Insecten die in korte tijd hun levenscyclus van paren, eitjes afzetten en uitkomen van larven weten te voltooien. Na een tijdje rest alleen een kale zwarte plek waar het kadaver lag. Een groot kadaver bedient veel soorten, het voedt de lokale kringloop van voedingsstoffen en het draagt bij aan microvariatie in het terrein. Voor het publiek is het soms even wennen. We laten kadavers daarom ook niet naast het pad liggen. Wel organiseren we soms excursies om mensen de kadavers te laten zien. Met wat uitleg wint de fascinatie het dan meestal van de walging. Bij Natuurmonumenten is de regel dat in alle terreinen minimaal de helft van de geschoten hoefdieren in het terrein achterblijft. De rest mag naar de poelier. Voor dat eerlijke stuk vlees zijn immers ook veel liefhebbers te vinden.

“Wij laten de dode dieren achter op een plek die niet zichtbaar is voor het publiek en uit de buurt is van landbouwgebieden”

“Dode dieren horen bij de natuur en hebben ook een belangrijke functie. Wij kiezen er wel voor om in principe te oogsten wat we schieten. Wild is ons beste vlees en zonde om achter te laten. Bovendien zorgt afschot voor een knelpunt: de pieken liggen in juli en augustus. De natuur heeft juist het meeste voedsel nodig in het voorjaar, als de jongen worden grootgebracht. In de zomer honderden kilo's dode dieren op één plek achterlaten heeft geen zin.

Natuurlijk worden alle dieren zorgvuldig gekeurd voordat ze de voedselketen ingaan. De ingewanden van deze dieren laten we achter, net als de dieren die te klein zijn of te oud en niet geschikt voor menselijke consumptie. Ook dieren die slachtoffer worden in het verkeer leggen we vaak op een plek in het bos. Dit voorkomt ook dat ze andere dieren naar de weg lokken. In mijn optiek blijven er op deze manier ruim voldoende kadavers achter in de natuur.

Maar wij kiezen er wel voor om dode dieren achter te laten op een plek die niet zichtbaar is voor het publiek en uit de buurt is van landbouwgebieden. Het zal een kwestie van gewenning zijn, maar mijn ervaring is dat veel mensen er toch aanstoot aan nemen. Ook in de landbouw ligt het gevoelig: een boer moet immers zijn dode koe ook weghalen. Bovendien zit je met de veterinaire risico's. Het risico op besmetting is heel klein, maar toch willen we de discussie uit de weg gaan.”

foto's: Heins van den Bos

foto: Fabrice Ouburg

Michiel Bussink, schrijver en directeur van de Stichting Land & Keuken

Fred de Jong, regiodirecteur Noord, IVN

“Tegenwoordig lijken er slechts twee opties te bestaan: vegetariër worden óf weggijken”

‘De hele natuur is een vervoeging van het werkwoord eten, zowel actief als passief.’ Zei de Britse theoloog William Ralph Inge. Een nogal fundamentele waarheid, die voor al het leven geldt, inclusief dat van ons zelf. Wij bestaan dankzij onze voeding, materiaal dat in een eerder stadium leefde, als plant of beest. Ooit komt er een moment, vroeg of laat, dat wij zelf terugkeren naar de aarde, via begravenis of crematie. Ashes to ashes, dust to dust, om op die manier tot voeding te dienen voor microben, planten en dieren. Zonder dood geen leven, zonder leven geen dood. Dat besef is zo waardevol omdat het ons doet realiseren dat wij zelf onlosmakelijk onderdeel zijn van natuurlijke processen. Dode dieren verwijderen uit de natuur komt dan ook voort uit een curieuze vorm van gespletenheid. Vroeger keken we gebruiksdieren dagelijks in de ogen, analyseert de Engelse schrijver John Berger in zijn essay ‘Waarom naar dieren kijken.’ Dat stelde ons in staat om zowel respectvol met ze om te gaan, als ze op te eten. Tegenwoordig lijken er slechts twee opties te bestaan: vegetariër worden óf weggijken. Velen hebben onbewust voor die laatste strategie gekozen. Waardoor ze verontwaardigd zijn over de expliciete maar onvermijdelijke dood van een ree dat een dierwaardig bestaan heeft gehad. En ondertussen achteloos een karbonade verorberen van een van de 11.000 varkens die dagelijks geslacht worden na een varkens-onwaardig leven. Dode dieren in de natuur kunnen helpen weer echt te leren kijken, te verwonderen en leven te respecteren.

“Ik zou er daarom voorstander van zijn als natuurbeheerders ook grote kadavers achterlaten in de natuur”

“Daar ben ik het helemaal mee eens. De natuur draait om een cyclus van leven en dood. Elk ecosysteem bestaat uit dieren en planten die te zijner tijd doodgaan. Bovendien is de dood een verrijking voor de natuur. Dode organismen worden weer weggevoerd door andere organismen. De dood van een plant of dier zorgt er weer voor dat een ander organisme kan leven. Dood maakt de cyclus compleet.

Mensen begrijpen dat ook wel. IVN vertelt niet expliciet over dode dieren in de natuur, maar wel over die levenscyclus: hoe soorten geboren worden, hoe ze leven en dat ze ook weer doodgaan. En wie goed kijkt komt op een wandeling nu ook al dode dieren tegen. Een dode muis of een vogeltje. Dat vinden we niet gek.

Grote dode dieren horen daar ook gewoon bij. Ik zou er daarom voorstander van zijn als natuurbeheerders ook grote kadavers achterlaten in de natuur. Natuurlijk kunnen mensen daar van schrikken. Uitgebreid voorlichten is daarom belangrijk. Uitleggen dat dood bij het leven hoort, én vertellen dat je bij dode dieren op moet passen voor infecties. Maar ook dat laatste moeten we niet groter maken dan het is: bij dode dieren moet je opletten net zoals je op moet passen met een pak melk dat over de datum is, of op moet passen voor een wesp.”

